

(Source: <http://birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara>)

Kfv. IV. 37. 629/2009/70. szám

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljárt I. rendű, II. rendű, a dr. Temesi Tibor ügyvéd /7621 Pécs, Király u. 22./ által képviselt Összefogás Pécsért Egyesület /7624 Pécs, Szt. István tér 17./ III. rendű, a Hajas Ügyvédi Iroda /7623 Pécs, Vas G. u. 4., ügyintéző: dr. Hajas András ügyvéd/ által képviselt IV. rendű, a dr. Halmos Ügyvédi Iroda /7621 Pécs, Mária u. 29., ügyintéző: dr. Halmos Péter ügyvéd/ által képviselt Istenkúti Közösségért Egyesület /7635 Pécs, Fábián B. u. 9./ V. rendű, a dr. Vicze Csilla ügyvéd /7625 Pécs, Aradi Vértanúk útja 2./ által képviselt VI. rendű, VII. rendű, VIII. rendű, IX. rendű, X. rendű, XI. rendű, XII. rendű, XIII. rendű, XIV. rendű, XV. rendű, XVI. rendű, XVII. rendű, XVIII. rendű, XIX. rendű, XX. rendű, a dr. Hubay Gábor ügyvéd /7625 Pécs, Király u. 37./ által képviselt XXI. rendű, a dr. Vicze Csilla ügyvéd /7625 Pécs, Aradi Vértanúk útja 2./ által képviselt XXII. rendű, XXIII. rendű, XXIV. rendű, XXV. rendű, XXVI. rendű, XXVII. rendű, XXVIII. rendű és a dr. Illés Judit jogtanácsos által képviselt Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata /7621 Pécs, Széchenyi tér 1./ XXIX. rendű felpereseknek a dr. Kiss Daisy és Társa Ügyvédi Iroda /1137 Budapest, Pozsonyi út 25. III/5., ügyintéző: dr. Kiss Daisy és dr. Sántha Ágnes ügyvéd/ által képviselt Magyar Köztársaság Honvédelmi Minisztere /1885 Budapest, Pf. 25./ alperes ellen közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében - amely perbe a felperesek pernyertességének előmozdítása érdekében a dr. Fülöp Sándor országgyűlési biztos által képviselt Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa /1387 Budapest, Pf. 40./ I. rendű, és a dr. Vicze Csilla ügyvéd /7625 Pécs, Aradi Vértanúk útja 2./ által képviselt Hosszúhetény Község Önkormányzata /7694 Hosszúhetény, Fő u. 166./ II. rendű és Oroszló Község Önkormányzata /7370 Oroszló, Petőfi u. 29./ III. rendű beavatkozók, az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében pedig a dr. Szöllősy Tamás vezérigazgató-helyettes által képviselt Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség /1135 Budapest, Lehel u. 35-37./ beavatkozott - a Fővárosi Bíróság 10.K.33.033/2007/167. számú részítélete ellen az I., VII., XIX., XXIV. és XXVI. rendű felperesek által 182., a II. rendű felperes által 198. szám alatt, továbbá a Fővárosi Bíróság 10.K.33.033/2007/223. számú ítélete

ellen az V. rendű felperes által 226. szám alatt, a XXIX. rendű felperes által 43. és a III. rendű felperes által 45. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem elbírálása során, az alulírott napon megtartott nem nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 10.K.33.033/2007/167. számú részítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezi, továbbá a Fővárosi Bíróság 10.K.33.033/2007/223. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az alperes 168/13/2007. számú határozatát - az elsőfokú közigazgatási határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárásra kötelezi.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság az alperest és az alperesi beavatkozót, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül az I., III., V., VII., XIX., XXIV., XXVI. és XXIX. rendű felpereseknek fejenként 80.000 /nyolcvanezer/ forint, a II. és III. rendű felperesi beavatkozóknak fejenként 50.000 /ötvenezer/ forint együttes elsőfokú és felülvizsgálati eljárási perköltséget.

A kereseti és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesi beavatkozó - mint építtető - megbízásából a Mérnöki Szolgáltató és Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság a Magyar Állam tulajdonában, a Honvédelmi Minisztérium vagyonkezelésében lévő, Pécs 0319 hrsz. alatti földrészleten, természetben a Tubes tetőn lévő Magyar Honvédség Híradóállomás területén épületek bontása és korszerűsítése, a Tubes 3D radarállomás megvalósításához kapcsolódó építési tevékenység végzése tárgyában építésügyi hatósági engedély iránti kérelmet nyújtott be a Honvédelmi Minisztérium Központi Ellenőrzési és Hatósági Hivatal Építéshatósági Osztályánál, mint elsőfokú építési hatóságnál.

Az elsőfokú hatóság a kérelem és a benyújtott tervdokumentáció megvizsgálását követően beszerezte az érintett szakhatóságok hozzájárulásait.

A XXIX. rendű felperes, több magánszemély és társadalmi szervezet bejelentette, hogy ügyfélként részt kíván venni az eljárásban,

bejelentésüket az elsőfokú hatóság elfogadta, majd a 2007. április 19-én kelt, 5/7/2007/ÉHO számú határozatával a kérelmezett építési tevékenységet - feltételek előírása mellett - engedélyezte.

Az elsőfokú határozat ellen a későbbi XXIX. rendű felperes Polgármestere, a III. rendű felperes, az V. rendű felperes, továbbá több magánszemély fellebbezést nyújtott be.

Az eljárásban megkeresett másodfokú szakhatóságok az elsőfokú szakhatósági állásfoglalásokat nagyobb részt helybenhagyták, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala feltételeket fogalmazott meg.

A Magyar Köztársaság Honvédelmi Minisztere alperes 2007. június 20-án kelt 168/13/2007. számú határozatával az elsőfokú határozatot akként változtatta meg, hogy az engedély egyrészt vonatkozik az MH híradóállomás területén - természetben a Tubes tető 0319 hrsz-ú területen - található építmények két ütemben történő elbontására, valamint a természetben a Tubes tető 0320 hrsz-ú területre a 0319 hrsz-ú területről ráépítés következtében átnyúló építmény bontására, másrészt vonatkozik a Tubes 3D híradó objektum korszerűsítésére, illetve a 3D radarállomás megvalósításához kapcsolódó építési tevékenységekre. Egyebekben a másodfokú határozat az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

Az alperes határozata ellen az I-XXXII. rendű felperesek nyújtottak be keresetet, egyúttal kérték a felülvizsgálni kért határozatok végrehajtása felfüggesztésének elrendelését.

A Fővárosi Bíróság az I-XXXII. rendű felperesek keresetei alapján indult pereket a 10.K.30.033/2007. ügyszámon egyesítette.

Az építtető - a Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség - 2008. március 18-án a perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott.

A Fővárosi Bíróság 2007. október 9-én kelt 10.K.33.033/2007/7. számú végzésével elutasította a felperesek végrehajtás felfüggesztésének elrendelése iránti kérelmét. A végzés ellen a II-VIII. rendű és a XXXII. rendű felperesek fellebbezéssel éltek. A fellebbezés folytán eljárt Fővárosi Ítéltábla 2008. február 7-én kelt, 4.Kpkf.50.061/2008/6. számú végzésével a Fővárosi Bíróság végzését megváltoztatta és elrendelte az alperes perbeli határozata végrehajtásának a per jogerős befejezéséig történő felfüggesztését.

A XXVI-XXVIII. rendű felperesek 2008. január 22. napján kelt beadványukban a keresetüktől elálltak, ezért a Fővárosi Bíróság 2008. május 9. napján kelt 10.K.33.033/2007/34/I. számú végzésével

e felperesek vonatkozásában a pert megszüntette, így a XXXII. rendű felperes megjelölése XXIX. rendűre változott.

Az elsőfokú bíróság 2008. szeptember 17. napján kelt 10.K.33.033/2007/80. számú végzésével megállapította, hogy a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa a perbe - valamennyi felperes pernyertessége érdekében - beavatkozott, az alperesi beavatkozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2009. március 5. napján kelt 4.Kpkf.50.222/2009/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését - tartalmánál fogva - beavatkozás engedélyezése tárgyában hozott végzésnek minősítette és az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság 2008. szeptember 18. napján kelt 10.K.33.033/2007/80/III. számú, a Hosszúhetény Község és Oroszló Község Önkormányzatának beavatkozás engedélyezése iránti kérelmét elutasító végzését a fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2009. március 5. napján kelt, 4.Kpkf.50.223/2009/3. számú végzésével megváltoztatta, és Hosszúhetény és Oroszló Önkormányzatok beavatkozását - pontosan meg nem határozott körű felperesek pernyertessége érdekében - engedélyezte.

Ezt követően a Fővárosi Bíróság 2009. május 12. napján 10.K.33.033/2007/167. számon részítéletet hozott, mellyel az I., II., IV. és VI-XXVIII. rendű felperesek keresetét elutasította, megállapítva, hogy nevezett felpereseknek nincs a perben az általuk megjelölt jogszabálysértések vonatkozásában keresetösségi joga. A Fővárosi Bíróság a felperesek keresetösségi jogát - tekintettel arra, hogy a sajátos építményfajták körébe tartozó honvédelmi és katonai célú építményekre vonatkozó építésügyi hatósági engedélyezési eljárásról szóló 40/2002. (III. 21.) Kormányrendelet (a továbbiakban: R.) az általa szabályozott sajátos építményfajták körére vonatkozóan nem tartalmaz speciális ügyfélfogalmat - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény /a továbbiakban: Ket./ 15. § /1/-/2/ bekezdései alapján, a Ket. 15. § /4/-/5/ bekezdéseire is tekintettel vizsgálta.

A Fővárosi Bíróság megállapította, hogy a felperesek egyike sem minősül a határozattal érintett ingatlannal/ingatlanokkal közvetlen, vagy nem közvetlen szomszédnak, így érintettségükre a Ket. 15. § /1/ bekezdése nem alkalmazható.

A jogerős részítélet indokolásában rögzítette, hogy az objektum esetleges károsító hatása nem szignifikáns, a lakosságra megengedett expozíciós határértéket nem lépi túl, tartósan a határérték alatt van, a melléknyaláiban is olyan kicsi, hogy nem mérhető/értékelhető.

Ennek alapján a Ket. 15. § /2/ bekezdése (hatásterületi ügyfélfogalom) szerint sem állapítható meg a felperesek keresetösségi joga.

A Ket. 15. § /4/ bekezdésének alkalmazását legfeljebb a XXIX. rendű felperesre találta alkalmazhatónak a Fővárosi Bíróság, míg a Ket. 15. § /5/ bekezdésének rendelkezései is csak a III. és V. rendű felperesekre alkalmazhatók. E felperesekre nem terjed ki a részítélet rendelkező része.

A Fővárosi Bíróság részítélete ellen az I., VII., XIX., XXIV. és XXVI. rendű felperesek, az I. rendű felperesi beavatkozó, valamint a II. rendű felperes terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A IV. rendű felperes felülvizsgálati kérelmét a Legfelsőbb Bíróság elkésettség okán hivatalból elutasította.

A Legfelsőbb Bíróság az I. rendű felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, mert megállapította, hogy az nem tesz eleget a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény /a továbbiakban: Pp./ 73/A. § /1/ bekezdés a/ pontjában előírt, a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára kötelező jogi képviseletre vonatkozó rendelkezéseknek.

A XXI. rendű felperes által előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróság szintén hivatalból elutasította, mert a Pp. irányadó szabályai alapján a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő féllel azonos oldalon álló perbeli szereplők a már beterjesztett felülvizsgálati kérelem vonatkozásában csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nem terjeszthetnek elő.

A I., VII., XIX., XXIV. és XXVI. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, valamint a Fővárosi Bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérték.

Álláspontjuk szerint a Ket. 15. § /1/ és /2/ bekezdését sérti a keresetösségi jogok hiányának a jogerős részítéletben történő megállapítása, a bíróság ugyanis annak figyelmen kívül hagyásával utasította el keresetösségi joguk hiányára alapítottan keresetüket, hogy ügyféli minőségüket az első fokon eljáró közigazgatási hatóság elismerte, illetve az általuk ügyfélként benyújtott fellebbezés folytán került sor az alperes másodfokú eljárására.

Előadták még, hogy a tervezett radarállomás által kibocsátott sugárzással érintett hatásterületen élnek, dolgoznak, vagy rendelkeznek ingatlanulajdonnal, az ivóvizüket a mecseki karsztban található Tettye vízbázis biztosítja, így az ezzel összefüggő - ennek

a védőterületén tervezett - építési munka jogait, illetve jogos érdeküket érinti.

Hivatkoztak még arra is, hogy a Natura 2000 területen található szomszédos ingatlanokra, a Tubes tetőn található erdei természetvédelmi tanösvényre, a közeli kilátóra, illetve a pécsiek által kedvelt kirándulóhelyre gyakorolt hatásokat, és az ezzel összefüggő jogos érdekeket sem vizsgálta a jogerős részítéletben a bíróság.

A tervezett létesítmény sugárzási hatásával kapcsolatban meghallgatott szakértő tanú - felperesek szerint - nyilvánvalóan elfogult volt. Ezzel összefüggésben a per során nem nyert egyértelmű, és független szakértői bizonyítást a kibocsátott sugárzás mértéke, illetve annak károsító hatása.

Álláspontjuk szerint a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: vízvédelmi kormányrendelet) 5. számú melléklete a hidrogeológiai védőzóna tekintetében egyértelműen közcsatorna megépítését írja elő.

A létesítmény működése során szennyvíz keletkezik, mert az csak részben sajátos építményfajta, részben emberi tartózkodásra alkalmas és azt szolgáló épület, és az ott tartózkodó emberek szennyvizet bocsátanak ki. Ennek kezelése, elszállítása, illetve veszélyessége mind olyan tényezők, melyeket a bíróságnak vizsgálnia kellett volna a keresetösszeírás jog megléte, illetve annak hiánya körében.

A bíróság tehát nem vizsgálta a tervezett létesítmény megépítésének és működésének a vízbázisra, illetve a környezetre gyakorolt szennyező hatását. Hiányolták azt is, hogy az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Natura kormányrendelet) 10. § /2/ bekezdésében és a 92/43/EGK irányelv a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről /a továbbiakban: élőhely-védelmi irányelv/ 6. § /3/ bekezdésében egyező módon előírt hatások vizsgálata, illetve a hatásbecslés elmaradt, mindez ezzel összefüggő jogait és jogos érdekeiket közvetlenül érintette.

Az alperes ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában való fenntartását, és a felperesek felülvizsgálati kérelmének elutasítását indítványozta. Kiemelte, hogy a felperesi érintettséget a tervezett radar sugárzása alapján kellett az eljáró bíróságnak vizsgálnia, és ez a jogerős részítéletben megtörtént. Álláspontja szerint az ügyféli jogállás és az azon alapuló keresetindítási jogosultság nem jelent egyértelmű keresetösszeírás jogot is, továbbá az alkotmányos jogokra közvetlenül bírói útra tartozó igényt a felperesek nem alapíthattak volna.

A sajátos építményfajták körébe tartozó, tervezett 3D radarállomás tekintetében az épületre, illetve építményre vonatkozó általános szabályok nem voltak alkalmazhatók, így e szabályok felperesek által állított megsértése nem tették sem az alperesi határozatot, sem a részítéletet jogszabálysértővé.

A Pécsi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv (PÉSZ) 32. § /10/ bekezdésében előírt - a közcsatorna kiépítettségére vonatkozó - kötelezettségre az alperes előadta, hogy mind a közcsatorna megépítése, mind a közlekedési hálózathoz való csatlakozás az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) irányadó rendelkezése alapján a használatbavételig pótolható lenne, továbbá a közcsatorna kiépítettségének elmaradása a XXIX. rendű felperes megyei jogú város önkormányzatának és nem az alperesi beavatkozó építető terhére esik; a csatorna hiánya sajátos építési korlátozásként ezért a perbeli ügyben nem volt értelmezhető.

Szintén nem volt alkalmazható - álláspontja szerint - a vízvédelmi kormányrendelet, tekintettel arra, hogy honvédelmi, illetve katonai létesítményre, vagy tevékenységre vonatkozó tilalmat az nem állapít meg.

A hatásterülettel, illetve a tervezett hátrányos fizikai hatással kapcsolatban azt adta elő, hogy a jogerős részítélet helyesen mutatott rá arra, hogy a felperesek ingatlanjai a tervezett radarállomás sugárzási mellék-nyalábjával lennének érintettek, ott viszont az expozíciós határérték alatt marad jelentős mértékben a sugárzás.

A robbantással végzett talajlazítás nem gyakorol olyan hátrányos fizikai hatást a környezetre, mely alapján a jogerős részítélet jogszabálysértő jellege megállapítható lett volna.

Az érintett ingatlanok nem képezik Natura 2000-es védettségnek a tárgyát, ráadásul a védelem a védett ingatlanok tekintetében sincs bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba.

A jogerős részítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a II. rendű felperes is, kérve annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását.

Álláspontja szerint a részítélet meghozatalát megelőzően az elsőfokú bíróság számos olyan eljárási szabálysértést követett el, melyek az ügy érdemére is kihatottak.

Az elsőfokú eljárás során 2008. május 9-én tartott tárgyalásra a II. rendű felperes - állítása szerint - nem volt szabályszerűen megidézve, míg a május 28-án tartott tárgyalásra nem a megfelelő 102., hanem ahelyett a 104. mintán idézte őt a bíróság.

2008. június 24-én keresetváltoztatást terjesztett elő, ezt azonban a bíróság nem közölte a felekkel. Ez az eljárása sérti a Pp. 96. § /2/ bekezdését, 126. § /1/ és /2/ bekezdését, 135. § /1/ bekezdését,

138. § /1/ bekezdését, továbbá 335/C. § /1/ bekezdését.

A keresetösségi jogának hiányával kapcsolatban hozott döntés anyagi jogi jogszabálysértése tekintetében előadta, hogy bár ő a lefolytatott közigazgatási eljárásban ügyfél nem volt, de a Pp. 327. § /1/ bekezdés b/ pontja alapján az ügy és a per tárgyát képező alperesi határozat jogát, illetve jogos érdekét közvetlenül érinti. E közvetlen érintettség tekintetében a Fővárosi Bíróság csak a tervezett létesítmény által kibocsátott sugárzást vizsgálta. A bizonyítási indítványokat nem teljesítette, szakértőt nem rendelt ki, a sugárzás által okozott tényleges terhelést, továbbá az ügybeni érintettséggel összefüggő többi körülményt, így a vízbázis védelmét, illetve a környezeti hatásokat a keresetösségi jog fennállása tekintetében nem vizsgálta. Ezzel a kereseti kérelemben foglalt több jogszabálysértés elbírálatlan maradt, amely az ítélet jogszabálysértő jellegét alapozza meg.

A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmével szemben benyújtott ellenkérelemben az alperes rámutatott, hogy a felperes nem jelölt meg az anyagi jogszabálysértés tekintetében konkrét jogszabálysértést, csak a bizonyítékok helytelen mérlegelésére utalt. A Ket. 15. § /1/ bekezdése alapján az építési területtel közvetlenül nem szomszédos ingatlanok tulajdonosai, használói (így a II. rendű felperes) nem minősülnek ügyfélnek. Az alperes értelmezésében ez a felperesi felülvizsgálati kérelem valójában a kereseti kérelmek el nem bírálására vonatkozik, ezzel kapcsolatban azonban az alperesi határozat törvénysértő jellegét hangsúlyozza, nem pedig a részítéletet támadja.

A II. rendű felperes által felvetett eljárási szabálysértések azért nem alapozzák meg a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, mert a II. rendű felperes tekintetében egyértelműen megállapítható, hogy a 2008. szeptember 17-i tárgyalás volt az első tárgyalás, így ehhez képest megállapítható volt az is, hogy a Pp. 335/A. §-a alapján a felperes meddig terjeszthetett elő keresetváltoztatást.

Az alperesi álláspont szerint a II. rendű felperes által hivatkozott Pp-beli rendelkezéseket a jogerős részítélet nem sértette meg, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése tárgyában benyújtott kérelme, továbbá az igazolási kérelme tárgyában az eljárás bíróság végzést hozott, abban a meghozott döntését alaposan és részletesen indokolta. Az, hogy ezeket a végzéseket a II. rendű felperes nem vette át, nem teszi a bíróság jogerős részítéletét jogszabálysértővé.

A szakhatóságok állásfoglalásával kapcsolatban az alperes ismételten hangsúlyozta, hogy azok - mint a meghozott közigazgatási határozat jól elkülöníthető részei - csak a keresetlevél benyújtására nyitva álló időben támadhatók meg, ezen túlmenő további

jogszabálysértéseket csak az ügyben tartott első tárgyalásig lehet előterjeszteni.

A II. rendű felperes által 2008. július 17-én előterjesztett előkészítő iratára az alperes nyilatkozott, az abban foglaltakat a részítéletben a Fővárosi Bíróság elbírálta.

A perbeli ügyben a részletesebb ügyfélfogalmat megállapító Étv. 52/A. §, továbbá az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról szóló 46/1997. (XII. 29.) KTM rendelet (a továbbiakban: KTMr.) 5. § /2/ bekezdés c/ pontja irányadó, mely - az alperes szerint - kizárja a Ket. 15. § /1/ bekezdése szerinti általános ügyfélfogalom használatát.

A radar az elektromágneses sugárzással gyakorol hatást a hatásterületére, ennek a hatásterületnek és a gyakorolt hatásnak a vizsgálatát a Fővárosi Bíróság okiratok, szakértő tanúk, és jogszabályi rendelkezések (így a 0 Hz-300 GHz közötti frekvenciatartományú elektromos, mágneses és elektromágneses terek lakosságra vonatkozó egészségügyi határértékeiről szóló 63/2004. (VII. 26.) ESzCsM rendelet /a továbbiakban: ESzCsM rendelet/ figyelembevételével elvégezte.

Az alperesi beavatkozó szintén a II. rendű felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem elutasítását és a jogerős részítélet hatályában való fenntartását kérte ellenkérelmében.

A Fővárosi Bíróság a 167. sorszámú meghozott részítéletét követően a perben maradt III. rendű, V. rendű, továbbá XXIX. rendű felperesek, az I., II. és III. rendű alperesi beavatkozók, továbbá az alperes, és az alperesi beavatkozó részvételével folytatta az eljárást, és a 223. sorszámú hozott jogerős ítéletével a III., V., és XXIX. rendű felperesek keresetét elutasította, valamint kötelezte őket perköltség megfizetésére.

A Fővárosi Bíróság ítéletének indokolásában rámutatott, hogy az Étv. 1. § /2/ bekezdése értelmében e törvényt a sajátos építményfajták tekintetében a rájuk vonatkozó külön törvényekkel, kormányrendeletekkel együtt - a bennük foglalt kiegészítésekkel és eltérésekkel - kell alkalmazni.

A bíróság rögzítette, hogy a tervezett Tubes 3D radarállomás megvalósításához kapcsolódó építési tevékenységek a sajátos építményfajták, sajátos technológiai építmények és mérnöki létesítmények fogalomkörébe tartoznak.

Az R. - mint speciális jogszabály - 1. §-a értelmében a rendeletet a honvédelmi és katonai célú építmények, és a velük kapcsolatos építési tevékenységek építésügyi hatósági engedélyezési eljárásában

kell alkalmazni.

Az R. 2. § 1. pontja szerint a rendelet alkalmazásában honvédelmi és katonai célú építmény, építményrész, építmény-együttes (ideértve az ezekhez az ingatlanokhoz közvetlenül tartozó, nyomvonal-jellegű építményeket is) az az építmény, amely sajátos honvédelmi, vagy katonai rendeltetésére tekintettel - beleértve a nemzetközi katonai szerződésekből eredő kötelezettségeket is - honvédségi szolgálati viszonyon kívüli használata korlátozott; kivéve, ha az kizárólag sport-, üdülési, lakás-, kulturális, művelődési, oktatási, igazgatási célra szolgál, vagy abban szociális, illetve egészségügyi tevékenységet végeznek.

Az R. 6. § /1/ bekezdése a katonai építésügyi hatósági engedélyek fajtáit sorolja fel, míg a 6. § /2/ bekezdése azt mondja ki, hogy az eljárásban a vonatkozó külön jogszabályok rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

E rendelkezésekből a Fővárosi Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a sajátos építményfajtának minősülő honvédelmi és katonai célú építményekre a lex specialis elve alapján a speciális, rá vonatkozó rendelkezéseket kell elsősorban alkalmazni, míg az egyéb, külön jogszabályok rendelkezései csak „megfelelően” - azaz a honvédelmi és katonai célú építmények sajátosságainak, ismérveinek figyelembevételével - alkalmazhatók.

Az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló 253/1997. /XII. 20./ Kormányrendelet /a továbbiakban: OTÉK/ különleges területekről szóló rendelkezései, illetve a különleges területek közé sorolt honvédelmi területekre vonatkozó szabályok alapján a bíróság levonta azt a következtetést, hogy a helyi építési szabályzatot és a szabályozási tervet az OTÉK vonatkozó előírásaival együtt kell alkalmazni.

A 29/2004. /XI. 26./ számú ÖK rendelettel jóváhagyott, és később módosított Pécsi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv /a továbbiakban: PÉSZ/ rendelkezéseinek elemzésével a bíróság megállapította, hogy annak 5. § /1/ bekezdés d/ pontja a beépítésre szánt területeken belül különleges rendeltetési zónát jelöl ki, a 9. § /7/ bekezdése értelmében a különleges zóna honvédelmi és belbiztonsági zóna lehet.

Az OTÉK 24. § /2/ bekezdésében foglaltaknak megfelelően a PÉSZ megfelelő területi lehatárolással különleges honvédelmi és belbiztonsági zónát hozott létre, erre a különleges honvédelmi és belbiztonsági zónára a PÉSZ ide vonatkozó rendelkezései, illetve az OTÉK háttérszabályai és rendelkezései alkalmazandók, azonban a kötelező érvényű általános építésügyi előírások - az eljárt bíróság szerint - csak a honvédelmi, katonai sajátosságoknak megfelelően vehetők figyelembe az R. 6. § /2/ bekezdése alapján.

Arra tekintettel, hogy a perbeli ingatlanon MH híradó-állomás volt elhelyezve, az már kialakult sajátos építési telekként működött

eddig is; a már beépült építési telkek vonatkozásában nem kérhető számon az Étv. fogalom-meghatározása szerinti építési teleknek való megfeleléshez előírt, a kapcsolódó közútról, vagy önálló helyrajzi számon útként nyilvántartott magánútról gépjárművel közvetlenül való megközelíthetőség.

A már beépült, különleges honvédelmi és belbiztonsági zónába sorolt építési telek már kialakult, ezért - a bíróság álláspontja szerint - nem bír relevanciával az sem, hogy a 3D radarállomás megvalósításához kapcsolódó építési tevékenységek új építésnek, korszerűsítésnek, vagy átalakításnak minősülnek-e az általános előírások alapján.

A PÉSZ 26. § /7/ bekezdésében foglalt, az egységes építészeti megjelenés biztosítása és ésszerű telekhasználat érdekében előírt elvi engedélyezési eljárás lefolytatása - a bíróság szerint - az R. 6. § /2/ bekezdésében foglaltakra figyelemmel a tervezett építési munka esetében nem értelmezhető, mert a radarállomás megvalósításához kapcsolódó építési tevékenységekkel összefüggésben sem az egységes építészeti megjelenés biztosítása, sem az ésszerű telekhasználat, mint az elvi engedélyt megalapozó követelmények, nem merülnek fel.

A PÉSZ 32. § /10/ bekezdése szerinti hidrogeológiai és karszt-terület védőzónájában újonnan építést engedélyezni, illetve meglévő épületet bővíteni csak szennyvízelvezető csatorna kiépítését követően, a hatályos jogszabályban foglalt korlátozások szerint szabad. Ezzel kapcsolatban a bíróság azt rögzítette, hogy a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség - mint elsőfokú környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóság - a 4719-1/2006-4948. számú jogerős határozatával a perbeli ingatlant a Tettye vízbázis hidrogeológiai védőövezet „A” zónájába sorolta be, és egyúttal meghatározta a védőövezet kialakításának és használatának előírásait.

Mivel a perbeli 0319 hrsz-ú ingatlan a Pécs város külterületén felsorolt ingatlanok között szerepel, a bíróság álláspontja szerint a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség jogerős határozatában foglaltak alapján nem volt számon kérhető a beépítésre szánt területekre vonatkozó, szennyvízelvezető közcsatorna-hiányban történő engedélyezéssel kapcsolatos felperesi kifogás.

A vízvédelmi kormányrendelet 14. § /1/ bekezdésében hivatkozott és irányadó 5. számú mellékletben foglaltak nem tartalmazzak korlátozást, vagy tilalmat a honvédelmi rendeltetésű területre, katonai, vagy honvédelmi célú építményekre.

Ez alapján - az 5. számú mellékletben rögzített felsorolással szemben - a felperesek által állított analógia alkalmazására, vagy kiterjedő értelmezésére a bíróság nem látott lehetőséget.

Arra is rámutatott az eljáró bíróság, hogy a létesítmény helyének kiválasztása, és más alternatív helyszínek vizsgálata a jelen közigazgatási per keretei között nem volt felülvizsgálható. A per során azt vette vizsgálat alá, hogy a tárgyi helyszín a tervezett építményre, annak megépítésére, elhelyezésére és működtetésére alkalmas-e. Ezt az alkalmasságot a bíróság a szükségesség-arányosság alapjog-korlátozási teszt figyelembevételével vizsgálta, mely az Alkotmánybíróság határozatai figyelembevételével került alkalmazásra. Az eljáró bíróság azt vizsgálta, hogy a katonai, nemzetbiztonsági, valamint környezetvédelmi, természetvédelmi érdekek tekintetében az egyik alapjog védelme kapcsán elért előnyök - jelen esetben a légtérvédelmi előnyök - meghaladják-e a másik alapjog, a természetvédelem körében okozott hátrány, vagy veszély mértékét.

A felmerült érveket pro és kontra elemezve azt állapította meg, hogy az építés tervezett helyének környezet- és természetvédelmi értékelése alapján a légtérvédelmi előnyök meghaladják a természetvédelem, környezetvédelem körében okozott hátrány vagy veszély mértékét. Ezen értékelés kapcsán a bíróság figyelembe vette a Natura kormányrendelet 10. §, illetve 10/A. § felperesek által hivatkozott rendelkezéseit, valamint a Natura kormányrendelet megalkotásának alapját képező élőhely-védelmi irányelv rendelkezéseit, és ennek kapcsán rögzítette, hogy a Natura kormányrendelet 3. §-a értelmében a rendelet szerinti szabályokat a különleges madárvédelmi területekre, jelölt Natura 2000-es területekre, a jóváhagyott Natura 2000-es területekre, valamint különleges természet-megőrzési, illetve kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területekre kell alkalmazni.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 45/2006. /XII. 8./ KvVM rendelet alapján megállapítható volt, hogy a HUDD 10007 alatti különleges madárvédelmi területként tartja nyilván a jogszabály 1. számú melléklete a II. rendű felperesi beavatkozó település több helyrajzi számmal lehatárolt földrészletét, továbbá a Pécs II. kerület, 0320 hrsz-ú ingatlant.

A tervezett radar helye nem szerepel a különleges természet-megőrzési, illetve kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területek helyrajzi számok szerint lehatárolt jegyzékében.

A tervezet szerinti 0319 hrsz-ú terület nem különleges természet-megőrzési terület, nem kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület, hanem mindössze ilyen területekkel érintett település területén található földrészlet. Mivel a Natura 2000 kormányrendelet a rendelet hatálya alá nem tartozó területre nem vonatkoztatható, így az egészséges környezethez való alkotmányos joggal összefüggésben a tervezett radar telepítésével az arányosság

követelménye a bíróság szerint nem sérül - hiszen a tervezett radar telepítése nem védett területen történne -, a Natura kormányrendelet 10. § /1/, /2/, /7/, /8/, /9/ bekezdései, továbbá 10/A. § /1/ bekezdése és a /2/ bekezdésében előírt korlátozások és rendelkezések a perbeli területre (a területi hatály figyelembevételével) nem voltak alkalmazhatók.

A bíróság a környezetvédelmi szempontok mérlegelése során arra is rámutatott, hogy a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. /XII. 25./ Kormányrendeletben /a továbbiakban: hatásvizsgálati kormányrendelet/ meghatározott tevékenységek, létesítmények tételes felsorolásában nem szerepel a tervezett radar építési engedélyezési eljárásával érintett vagy azzal összefüggésbe hozható tevékenység.

A hatásvizsgálati kormányrendeletben nem szereplő tevékenységre a környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatására vonatkozó kötelezettség analógia, vagy kiterjesztő értelmezés folytán nem vonatkoztatható.

A felperesi bizonyítási indítványok mellőzésével kapcsolatban a bíróság rögzítette, hogy a felperesek keresetükben a szakhatósági állásfoglalásokat nem támadták meg. A bírói gyakorlat alapján, amennyiben a szakhatósági állásfoglalás vitatására sor kerül, úgy a megfelelő bizonyítási eszköz a perben kirendelt igazságügyi szakértő igénybevétele. A felperesek azonban a szakhatósági állásfoglalásokat nem érintve kívánták bizonyítani a támadott alperesi határozat jogszabálysértéseit, szakértői bizonyítás, tanúbizonyítás és egyéb bizonyítási indítványaik alapján. Mivel a bizonyítás iránya - a bíróság szerint - a szakhatósági állásfoglalásokat nem érintette, így elsősorban jogértelmezési kérdésekben kellett állást foglalnia, melyhez nem volt szükség olyan természetű bizonyításra, melyet a felperesek, illetve a felperesi beavatkozók indítványaikban kértek.

Mindezen érvek alapján az eljárt Fővárosi Bíróság a felperesek keresetét elutasította.

A jogerős ítélettel szemben a III., V. és XXIX. rendű felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.

Az V. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében annak hatályon kívül helyezését, és új - az alperesi határozatot az elsőfokú közigazgatási határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyező - határozat meghozatalát kérte, egyben, a perköltség megállapításán túl, a végrehajtás felfüggesztése, továbbá tárgyalás tartása iránti kérelmet is előterjesztett.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet iratellenes, okszerűtlen, és logikai ellentmondásokat tartalmazó mérlegelése a Pp. 206. § /1/ bekezdésébe ütközik.

A Pp. 3. § /3/ és a 336/A. § /2/ bekezdésében, illetve az 1/2007. számú KK közigazgatási kollégiumi állásfoglalásban foglaltakat sérti az, hogy a per során a bíróság a konkrét jogvitához, és az abban felmerült tényekhez igazodó bizonyításra vonatkozó megfelelő tájékoztatással nem látta el a feleket.

A Pp. 192/A. § /1/ bekezdését sértő módon került sor az államtitkot, illetve a szolgálati titkot tartalmazó olyan okiratnak bizonyítékként való felhasználására, melynek a fél általi megismeréséhez a minősítő nem járult hozzá.

A Pp. 336/A. § /2/ bekezdésében meghatározott esetekben a közigazgatási perben a bizonyítási teher megfordul.

Amennyiben a közigazgatási szerv a tényállás-megállapítási kötelezettségének nem tett eleget, a közigazgatási szerv köteles a határozata alapjául szolgáló tényállás valóságának bizonyítására, ha azt a felperes vitatja.

Jelen perben - az V. rendű felperes előadása szerint - a felperesek vitatták a közigazgatási határozat alapjául szolgáló tényállás valóságát.

A per során több bizonyítási indítványt is előterjesztettek, e körben kérték igazságügyi szakértő kirendelését a perben felmerült jelentős szakkérdések megítélése, illetve megvizsgálása tekintetében.

A szakértői bizonyításra tett indítványok elutasítása folytán a bíróság nem csak a Pp-nek a szakértő kirendelésével kapcsolatos 177. § /1/ bekezdésébe foglalt rendelkezéseit sértette meg, hanem ítélete egyben a tisztességes eljáráshoz való jogot rögzítő, Európai Emberjogi Egyezmény 6. cikkely /1/ bekezdésével is ellentétes.

Hivatkozott még arra az V. rendű felperes, hogy az Alkotmány 57. § /1/ és /3/ bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz, valamint a perbeli eljárás során a fegyverek egyenlőségére vonatkozó joga is megsérült azáltal, hogy az államtitkot, illetve a szolgálati titkot képező tervdokumentációt a felperesek egyike sem ismerhette meg.

A Pp. 339/B. §-ával kapcsolatban az V. rendű felperes arra hivatkozott, hogy a közigazgatási határozatban foglalt tényállás helytállóságának vizsgálatára irányuló kérelem ellenére a bíróság - az eljárás során - erről nem rendelkezett.

A felperesek által indítványozott helyszíni tárgyalás, továbbá szakértő tanúk meghallgatásának és szakértő kirendelésének elutasításával az Alkotmány 50. § /2/ bekezdésében rögzített, a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzésére vonatkozó alkotmányos kötelezettségének sem tett eleget az eljárt Fővárosi Bíróság.

Az anyagi jogi jogszabálysértések tekintetében a PÉSZ alkalmazása kapcsán arra mutatott rá, hogy a bíróság annak ellenére nem állapította meg az alperesi határozat jogszabálysértő jellegét, hogy

az építési szabályzat 26. § /7/ bekezdésének az Étv. 35. § /1/ bekezdésén alapuló előírása alapján szükség lett volna előzetes elvi építési engedélyezési eljárás lefolytatására és elvi építési engedély beszerzésére.

Az R. 7. § /2/ bekezdés c/ pontja kifejezetten előírja, hogy az építési engedélyezési dokumentációt készítő tervezőnek nyilatkoznia kell az építészeti műszaki terv és a helyi településrendezési terv összhangjára nézve. A nyilatkozat hiánya ellenére nem állapította meg az alperesi határozat jogszabálysértő jellegét a bíróság.

A jogerős ítélet tévesen értelmezi az R. 6. § /2/ bekezdését olyképpen, amely lehetővé tenné az építési szabályzat egyes rendelkezései alkalmazásának mellőzését.

Ezen túlmenően az V. rendű felperes hivatkozott még arra, hogy a kötelező tervtanácsi véleményezés hiányát, illetve az ezzel összefüggő felperesi felvetéseket a jogerős ítélet nem bírálta el, ezért a Pp. 213. § /1/ bekezdésébe ütközik.

Az építési szabályzat 32. § /10/ bekezdése előírja, hogy a hidrogeológiai és karszt-vízbázis „A” védőzónájába tartozó területen szennyvízelvezető közcsatorna kiépítése nélkül építési tevékenységet folytatni, és arra engedélyt adni nem lett volna szabad.

A környezeti hatásvizsgálat elmaradásával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a beruházás egy része hatásvizsgálati kötelezettséggel összefüggő területet érint, ezért a hatásvizsgálati kormányrendelet alapján környezetvédelmi hatásvizsgálatot kellett volna végezni. A beruházással érintett ingatlan szomszédos a Natura 2000-es területekkel, ezért a Natura kormányrendelet 10/A. § /1/ és /2/ bekezdéseit, továbbá 10. §-ának rendelkezéseit alkalmazni kellett volna.

A bíróság által a jogerős ítéletben elvégzett szükségességi-arányossági teszt, illetve az annak kapcsán felsorolt pro és kontra érvek - az V. rendű felperes megítélése szerint - önmagukban több tekintetben szakkérdést vetnek fel.

E szakkérdések megítéléséhez a bíróság szakértelemmel nem rendelkezett, ezért az egyik oldalon felmerülő alapvető alkotmányos kötelezettség (Alkotmány 40/A. §, 5. §, 7. § /1/ bekezdés), illetve a másik oldalon előtérbe kerülő alapjogok (Alkotmány 18. §, illetve 70/D. §) közötti arányosság megítélése a jogerős ítéletben megalapozatlan volt.

Szintén tévesen döntött az eljáró Fővárosi Bíróság, amikor elvetette az első- és másodfokon eljáró közigazgatási hatóságok azonossága, illetve az elsőfokú közigazgatási hatóság felett a másodfokú alperesi hatóság által gyakorolt irányítási jogkör miatt az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítványt. Erre nézve azt hangsúlyozta az V. rendű felperes, hogy az

Alkotmánybíróság korábban született határozatai más érvek, és más szempontok alapján vizsgálták a kérdéses hatóságok jogállását, különös tekintettel arra, hogy időközben az alperesi minisztérium szervezeti és működési szabályzata - ezen belül az elsőfokú hatóság szervezeti jogállása - jelentős mértékben megváltozott.

Mindez a Ket. 106. § /1/ bekezdésébe foglalt - a jogorvoslat érvényesülésére vonatkozó - előírásokat is sérti.

A XXIX. rendű felperes a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmében szintén annak hatályon kívül helyezésére, és helyette új, az alperesi határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezésére vonatkozó határozat meghozatalára, továbbá a végrehajtás felfüggesztésére, és tárgyalás tartására tett indítványt.

Az V. rendű felperes által megjelölt jogszabálysértéseken túl a XXIX. rendű felperes kérelmében hivatkozott arra, hogy az alperesi határozatban engedélyezett építési munkák (az MH híradó állomás teljes bontása) következtében a kérdéses telek beépítetlenné válik, így alkalmazni kell rá a beépítetlen telkekre vonatkozó általános előírásokat.

Hivatkozott arra is, hogy az építmények teljes bontása értelmezhetetlenné teszi az ugyanabban a határozatban engedélyezett korszerűsítést: a korszerűsítés ugyanis feltételezi, hogy még van meglévő építmény.

Hangsúlyozta az elvi engedélyezési eljárás lefolytatásának szükségességét, továbbá azt, hogy az R. 6. § /2/ bekezdése alapján a bíróság, illetve az alperes az általános érvényű, kötelező helyi építési szabályzat egyes rendelkezéseit szelektív módon félretették.

Rámutatott, hogy a perbeli határozattal érintett ingatlan a PÉSZ szerint beépítésre szánt területen van (5. § /1/ bekezdés 1/d. pont), így a bíróság tévesen tekintette azt (külterületi jellege okán) beépítésre nem szánt területen lévő ingatlannak: a két fogalom nem azonos.

A III. rendű felperes is a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett új, az alperesi határozatot az elsőfokú határozatra kiterjedően hatályon kívül helyező ítélet meghozatalát, továbbá a perköltség megállapítását kérte felülvizsgálati kérelmében, egyben indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is.

A korábban ismertetett felülvizsgálati kérelmekben foglaltakon túl a III. rendű felperes rámutatott, hogy a Pp. 213. § /1/ és /2/ bekezdését sérti az, hogy a felperesek kereseti kérelmének elbírálásával, illetve az ítélet meghozatalával a Fővárosi Bíróság nem várta meg a jogerős részítélet ellen benyújtott felülvizsgálati

kérelmek tárgyában a Legfelsőbb Bíróság által hozandó határozatot. Hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben nem lett volna helye részítélet meghozatalának.

Eljárási jogszabálysértésként hivatkozott még arra, hogy a XIV. rendű felperes beavatkozása tárgyában hozott elutasító végzés elleni fellebbezés (jogerős ítélet meghozatalakor fennállt) elbírálatlansága folytán az ítélet meghozatalának nem volt helye. Ugyanígy a II. rendű felperes idézésével összefüggő - a Pp. 135. § /1/ bekezdésébe ütköző - jogszabálysértést is az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértésnek tartotta.

A tervezett radarállomás által kibocsátott sugárzás miatti jogsérelmet az Alkotmány 70/D. §-ában és 13. §-ában foglalt alapjogok (egészséghez való jog, tulajdonhoz való jog) sérelmén túl a - keresetekben is hivatkozott - Riói Deklarációban lefektetett és a közösségi jog részévé vált elővigyázatosság elvébe ütközőnek tartja, és az ítélet megalapozatlanságát hangsúlyozza, tekintettel arra, hogy a szomszédos telkek Natura 2000-es védettség alatt állnak, az alperesi környezeti hatásvizsgálat lefolytatására nem került sor, továbbá az alternatív megfelelő helyszínek kiválasztása nem történt meg.

Hangsúlyozta, hogy a Natura kormányrendelet 10/A. §-ába ütközik - és ezáltal az annak megalkotása alapjául szolgáló közösségi jogi rendelkezésekkel is ellentétes -, hogy a beruházás engedélyezése kapcsán nem végezték el a védett területekre vonatkozó hatások vizsgálatát, illetve a kötelező hatásbecslést.

A felülvizsgálati kérelmekkel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet, melyben a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

Az alperes álláspontja szerint a Fővárosi Bíróság jogerős ítélete megalapozott, és megállapításai megfelelnek az ügy iratainak. A bíróság eleget tett tényállás-feltárási kötelezettségének, és megfelelő lehetőséget biztosított a felperesek számára állításaik bizonyítására, hiszen az eljárás során lehetőséget adott arra, hogy a felperesek a kereshetőségi jogokhoz kapcsolódó állításaikat a perben igazolják.

Az alperes álláspontja szerint a jogerős részítélet a kereshetőségi jogok korlátai tekintetében a perben maradt felperesek felülvizsgálati kérelmeit is lehatárolta: a jogerős részítéletnek a III., V., illetve XXIX. rendű felperesek kereshetőségi joga tekintetében hozott rendelkezései az ítélet meghozatala, illetve a felülvizsgálati kérelmek elbírálása során is irányadók.

A kizárólag a környezetvédelmi jogszabályokkal összefüggő kereshetőségi jogának korlátai miatt a III. rendű felperes az útkapcsolat hiánya, a tervtanácsi állásfoglalás hiánya, illetve a

tervezői jogosultság lejárt; az V. rendű felperes az útkapcsolat hiánya, a vagyonkezelői hozzájárulás hiánya, a tervtanácsi állásfoglalás hiánya, a saját ügyben való eljárás kifogásolása; míg a kizárólag a helyi építési szabályzat érvényesítése kérdésével összefüggő kereshetőségi joggal rendelkező XXIX. rendű felperes az útkapcsolat hiánya, a telekalakítási eljárás hiánya, illetve a tervezői nyilatkozat nem megfelelő tartalma témakörében már nem terjeszthet elő eredményesen felülvizsgálati kérelmet - alperes szerint.

A részítélet elleni felülvizsgálati kérelmek elbírálásának be nem várásával kapcsolatos felperesi érveket az alperes alaptalannak tartotta; rámutatott ezen túl arra is, hogy a II. rendű felperes idézésével, illetve a szakhatósági állásfoglalások meg nem támadása folytán a szakkérdések felvetésével, valamint a bizonyítás, és a bizonyítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség elmaradásával összefüggő felperesi felvetések megalapozatlanok.

A szakértő kirendelésének mellőzését az alperes jogszerűnek tartotta.

Az alapjogi mérlegelés - az alperesi álláspont szerint - a Legfelsőbb Bíróság által a felülvizsgálati eljárásban már nem mérlegelhető felül.

A sugárzási adatok, illetve azok hatásának vizsgálata a jogerős ítéletben okiratokon, tanúnyilatkozatokon, valamint irányadó jogszabályi határértékeken alapul.

A környezetvédelmi törvényben, illetve a felperesek által hivatkozott Riói Deklarációban rögzített elővigyázatosság elve olyan törvényi alapelv, melyre - az alperesi álláspont szerint - konkrét jogszabálysértést alapítani nem lehet.

A Natura 2000-es védettség tekintetében hangsúlyozta, hogy a perbeli terület már roncsolt, beépített terület; ráadásul az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzés elmaradása miatt a Natura 2000-es védettségnek a beruházásra hatása nem lehet.

A védett vízbázissal kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a tanúnyilatkozattal igazolt módon a robbantásos talajlazítás nem gyakorol a vízbázisra számottevő káros hatást.

Az objektum minősítése kapcsán arra mutatott rá, hogy az olyan sajátos honvédelmi, katonai rendeltetésű építmény, mellyel összefüggésben az épületre, illetve egyéb építményekre vonatkozó jogszabályi előírások nem alkalmazhatók, ráadásul - kereshetőségi joguk korlátai folytán - a felperesek e jogszabálysértéseket alappal nem is hivatkozhatják meg.

A tervezett építmény helyével fennálló útkapcsolat - megítélése szerint - nem volt feltétele az engedélyezési eljárás lefolytatásának, csak a használatbavételnek lenne később feltétele. Hivatkozott arra, hogy a PÉSZ 26. §-ában írt elvi engedélyezési

eljárás feltételei nem álltak fenn, főképpen azért, mert a perbeli terület nem ún. vegyes zóna, ahol ennek az engedélyezési eljárásnak a lefolytatása a PÉSZ szerint kötelező lenne.

A tervezőknek a helyi építési szabályok és az engedélyezési dokumentáció közötti összhangra vonatkozó nyilatkozatának hiányát az R. írja elő; ezzel összefüggésben - keresetjogi joga korlátai miatt - a XXIX. rendű felperes nem jelölhet meg eredménnyel jogszabálysértést.

A létesítés, illetve a létesítmény helye - az alperes álláspont szerint - jelen közigazgatási perben nem volt vitatható.

A közigazgatási eljárás során, illetve a bírósági eljárás során megismerhető - részben államtitokká, illetve szolgálati titokká nyilvánított - iratok, továbbá a saját ügyben történő eljárás, valamint az építési szabályzat alkalmazhatósága tekintetében is alaptalannak találta a felülvizsgálati kérelmeket, és kérte azok elutasítását.

A Fővárosi Bíróság 223. sorszámon hozott jogerős ítélete ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek elbírálása tárgyában Kfv.II.37.082/2010. számon folyó eljárást a Legfelsőbb Bíróság a 167. sorszámon hozott jogerős részítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek elbírálása tárgyában Kfv. IV.37.629/2009 számon korábban megindult eljáráshoz egyesítette.

Az I. rendű felperesi beavatkozóknak a jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmét a Pp. 272. § /1/ bekezdése alkalmazásával - elkészttség okán - hivatalból elutasította, mivel az a jogerős ítélet átvételét követő 61. napon került előterjesztésre.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmeket tárgyaláson bírálta el, melyről a Kfv.IV.37.629/2009/64. számon hozott végzésével a nyilvánosságot kizárta.

A tárgyaláson a felperesek felülvizsgálati kérelmeiket változatlan formában fenntartották, míg az alperes ellenkérelme fenntartásáról nyilatkozott.

A felülvizsgálati kérelmek alaposak.

A Fővárosi Bíróság az alperes határozatának felülvizsgálata során egy részítéletet és egy ítéletet hozott.

A jogerős részítéletben a Fővárosi Bíróság a 29 felperes közül 26 magánszemély keresetét elutasította azzal az indokkal, hogy bár perindítási joggal a perbeli építéshatósági ügyben rendelkeztek, perbeli legitimációjuk nem volt megállapítható.

A peres eljárásból kizárt 26 magánszemély közül hat támadta felülvizsgálati kérelemmel a részítéletet. A Legfelsőbb Bíróság a kérelemmel érintett körben megállapította, hogy a részítélet tévesen foglalt állást a felperesek perbeli legitimációja kérdésében, ezért a peres eljárásból történt kizárásuk jogszabálysértő volt.

Azok a körülmények ugyanis, amelyek a Tubes 3D radarállomás megépítésével összefüggésben a felperesek perindítási jogát megalapozták, jelen ügyben egyúttal a keresetösségi jogukat is megteremtették. Ezt ismerte fel helyesen az alperes is, amikor több felperes ügyféli jogállását elismerte. A perbeli legitimáció igényérvényesítési jogosultságot jelent, amelynek alapján a felperesek közvetlen jogi érdekeltségükre tekintettel a perben jogosultak anyagi jogi igényüket érvényesíteni.

A felperesek az általános érvényű építésügyi előírások megsértésén túl többek között azért nyújtottak be keresetet az alperes határozata ellen, mert álláspontjuk szerint a Tubes tetőre engedélyezett radarállomás megépítése egyrészt veszélyezteti a város fokozottan védett ivóvízbázisát, továbbá a helyi jelentőségű természetvédelmi területet, másrészt a várható sugárzás a lakosság egészségkárosodását idézheti elő, valamint a helyi építési és településrendezési szabályok figyelmen kívül hagyásával engedélyezett létesítmény a város lakosságának életminőségét rontja.

A Fővárosi Bíróság a perbeli legitimáció megállapításához mindezek közül a Ket. 15. § (1) és (2) bekezdése alapján kizárólag a felperesek szomszéd ügyféli minőségét, továbbá a radarsugárzás veszélyét vizsgálta. Azon túlmenően, hogy a sugárzás károsító hatásának feltárása már az ügy érdemi vizsgálata körébe tartozó kérdés, a bíróság tévedett, amikor a felperesek keresetösségi jogát az említett szűk körben vizsgálta.

A Ket. 15. § (1) bekezdésében szabályozott, az alperesi határozat meghozatalakor hatályban volt szöveg szerinti ügyfélfogalom [„ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek (amelynek) jogát, jogos érdekét vagy jogi helyzetét az ügy érinti, akit (amelyet) hatósági ellenőrzés alá vontak, illetve akire (amelyre) nézve – tulajdonát, jogait és vagyontárgyait is ideértve – a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz”] értelmezése kapcsán az eljáró bíróság helyesen állapította meg, hogy azt sem az Étv. 53/A. §-a, sem az R. nem szűkíti. Nem helytálló azonban az a további következtetése, mely szerint a közvetlen, illetve nem közvetlen szomszédnak nem minősülő felperesek jogainak és jogos érdekeinek érintettségére ez a rendelkezés nem alkalmazható. A Ket. 15. § (1)

bekezdésében megfogalmazott ügyféli fogalom és az azzal megteremtett ügyféli jogállás olyan általános érvényű és garanciális jellegű rendelkezése a törvénynek, melyet mindig az adott hatósági ügy tárgyát képező alanyi jogok és jogos érdekek vizsgálata alapján lehet tartalommal megtölteni. Éppen e jogok és jogos érdekek vizsgálata és mérlegelése alapján ismerte el az elsőfokú hatóság és az alperes is a felpereseket a perbeli építési ügyben ügyfélnek. A jogok, jogos érdekek vagy jogi helyzetek érintettsége mind az alperesi, illetve az azt megelőzően hozott első fokú hatósági határozatban engedélyezett építési tevékenység és az annak eredményeként létrehozott létesítmény működése alapján vizsgálendő. Az Étv. 36. § (1) bekezdés d) pontja értelmében az építésügyi hatósági engedély (számos további feltétel teljesítése mellett) törvényben, kormányrendeletben vagy miniszteri rendeletben meghatározottak szerint akkor adható, ha az építmény megépítése, rendeltetése, használata, fenntartása nem okoz a környezetében sem olyan káros hatást, amely a terület rendeltetésének megfelelő és jogszabályban meghatározott mértéket meghaladná, sem olyat, mely az állékonyságot, az életet és egészséget, a köz- és vagyónbiztonságot veszélyeztetné. E körülményeket minden építési munka engedélyezése előtt vizsgálnia kell az adott építési tevékenység tekintetében hatáskörrel rendelkező eljáró hatóságnak, és az e körülményekkel kapcsolatos jogaik és jogos érdekeik alapján érintett személyek az adott építési tevékenység tekintetében alappal vethetik fel ügyféli jogállásuk elismerését. A következetes bírói gyakorlat alapján az ügyféli jogállás elismerése (vagy éppen az ügyfélként való részvétel az eljárásban) keresetindítási jogot teremt, de nem keletkeztet valamennyi jogszabálysértés tekintetében egyben kereshetőségi jogot is. Amennyiben azonban a kereshetőségi jog megítélése és az ügyféli jogállás alperes általi elfogadása azonos jogok és jogos érdekek vizsgálata és érintettsége alapján történik, a bíróságnak körültekintően kell eljárnia a kereshetőségi jog hiányán alapuló keresetelutasítás esetén.

A részítélet meghozatala során az eljáró bíróság ezért nemcsak abban tévedett, hogy nem a keresetekben állított valamennyi jogszabálysértés vizsgálata alapján jutott a kereshetőségi jog hiányát megállapító következtetésre, hanem abban is, hogy olyan jogok és jogos érdekek érintettségének hiányára alapította részítéletét, melyek alapján a felperesek az alperesi eljárásban részt vettek. A kereshetőségi jog hiányának azonos alapokon történő megállapítása a részítéletben azt az ellentmondást jelenti, hogy az alperes törvénysértően vonta be e személyeket az eljárásba, törvénysértő volt fellebbezéseik elbírálása is, így a bíróság lényegében egy jogszabálysértő alperesi határozat elleni kereseteket utasította így el.

Ettől eltérő kérdés, hogy az az alperes, aki a felperesek egy részét a jogaik és jogos érdekeik érintettsége okán ügyfélnek tekintette

és a fellebbezésüket elbírálta (azaz az ő fellebbezésük miatt indult az alperes eljárása és került meghozatalra a határozata) sikerrel nem hivatkozhat ezen érintettség hiányára, mert ezzel saját határozatának törvénysértő jellegét állítja.

A felperesek keresetükben, majd a felülvizsgálati kérelmükben hivatkoztak a 2001. évi LXXXI. törvénnyel kihirdetett Aarhusi Egyezményre is. Álláspontjuk szerint az alperes megsértette az Egyezmény előírásait, mivel nem teljesítette megfelelően a környezetvédelmi ügyben kötelező tájékoztatási kötelezettségét.

A Legfelsőbb Bíróság az 1/2004. KJE jogegységi határozatában mutatott rá arra, hogy a környezetért való közigazgatási jogi felelősség érvényesítése a környezetvédelmi igazgatás körébe tartozik. Azokban az eljárásokban, amelyekben a környezetvédelmi hatóság szakhatóságként vesz részt, az alapeljárás jól elhatárolható környezetvédelmi aspektusa következtében a környezetvédelmi előírások betartását az alapeljárás - jelen ügyben az építésügyi eljárás - keretében kell biztosítani. Az Egyezmény 9. cikke előírja, hogy amennyiben valamely személy úgy tekinti, hogy információigényét figyelmen kívül hagyták, teljes mértékben vagy részben helytelen módon elutasították, nem kielégítő választ adtak, legyen lehetősége bíróság előtt felülvizsgálati eljárást kezdeményezni.

E rendelkezésekre tekintettel sem lehetett volna a felperesek keresetét kereshetőségi joguk hiánya okán, pusztán a sugárzási hatások értékelése alapján elutasítani. A keresetindítási jog mögött álló, nemzetközi egyezményen alapuló bírósághoz fordulási jog az eljáró bíróság számára körültekintő vizsgálat kötelezettségét nyújtja, hiszen a nem megfelelő értékelés alapján történő elutasítás a belső jog szabályai megsértésén túl a magyar jogba transzformált nemzetközi egyezmény, azaz a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségvállalása megsértésére is vezethet.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság az I., VII., XIX., XXIV. és XXVI. rendű felpereseknek a részítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmét alaposnak találta.

A kereshetőségi jog megállapításához szükséges valamennyi körülmény vizsgálatának hiánya okából találta a Legfelsőbb Bíróság alaposnak a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmét, aki ugyan az alperesi eljárásban ügyfélként nem vett részt, de a kereshetőségi jogát a részítélet csak a sugárzás tekintetében vizsgálta, az általa felvetett többi jogszabálysértésre nézve (vízbázis védelme, Natura 2000 minősítés, környezeti hatástanulmány hiánya) nem.

Nem találta alaposnak a Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor a II. rendű felperes által a perbeli részvételével és az általa benyújtott előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelem elbírálása tárgyában

hozott végzés közlésének hiányával összefüggésben megjelölt, a Pp. irányadó szabályainak megsértésére alapított eljárási jogszabálysértéseket. A 2008. május 9-i és május 28-i tárgyalásra nézve a Fővárosi Bíróság 125. számú végzésében megállapította, hogy az azokon való megjelenésben a pécsi lakos II. rendű felperes objektíve akadályozott volt, így számára a 2008. szeptember 17-i tárgyalás minősül az első tárgyalásnak, így az eljárás során a 2008. július 17-i beadványát a (számára) első tárgyalást megelőzően terjesztette be. A II. rendű felperes által benyújtott beadványokat az alperes megismerte, azokra érdemben nyilatkozott. Az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmét a Fővárosi Bíróság 119. számú végzésében elbírálta, kézbesítését megkísérelte, de azt a II. rendű felperes „nem kereste”. A Pp. 99. § (2) bekezdése alapján beállt a kézbesítettség vélelme, az irat a felperes számára kézbesítettnek tekintendő.

A Fővárosi Bíróság az építéshatósági ügy érdemi felülvizsgálatát ítéletében végezte el.

Az ítélet ellen a perből nem kizárt III., V. és XXIX. rendű felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.

A Legfelsőbb Bíróságnak a részítélet részbeni hatályon kívül helyezése következtében először azt kellett vizsgálni, hogy az ítélet elleni felülvizsgálati kérelmek keretei között elvégezhető-e az ítéletnek a felperesek által indítványozott, a Pp 275. §-a szerinti érdemi felülvizsgálata, vagy a részítélet eljárási jogszabálysértése miatt hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításának lehet csak helye.

A Legfelsőbb Bíróság az ítélet érdemi felülvizsgálatát a következő szempontok alapján végezte el:

- a) valamennyi felperes keresete az alperes építési engedélyt megadó határozatát támadta;
- b) a felperesek kereseti kérelmei lényegében megegyeztek; azonos ténybeli és jogi alapon kérték az alperesi határozat hatályon kívül helyezését;
- c) a keresetek tartalmi azonossága miatt az elsőfokú bíróság az alperesi határozat felülvizsgálatát a részítéletben elutasított kereseti kérelmek tekintetében is elvégezte, és legfőképpen
- d) a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálata független a többi felperes perbeli legitimációjától, mivel – ahogy arra az alperes is helyesen rámutatott felülvizsgálati ellenkérelmében – a III., V. és XXIX. rendű felperesek keresetének alaptalansága tárgyában tett bírósági megállapításokat nem befolyásolná más felperesek perbeli legitimációjának eltérő értelmezése.

A Legfelsőbb Bíróság a III., V. és XXIX. rendű felperes felülvizsgálati kérelme alapján megállapította, hogy a jogerős ítélet mind az eljárási, mind az anyagi jogi szabályokat sérti.

Eljárási szabálysértés elsősorban azért állapítható meg, mert az eljárási bíróság a felperesek bizonyítási indítványait mellőzte. A radarállomás megépítése és rendes üzemvitel melletti használata által a környezetre kifejtett hatások vizsgálata olyan különleges szakértelmet igényel, amellyel a bíróság nem rendelkezik. A sugárzás mértéke és hatása, a NATURA 2000 területre kifejtett várható hatás és a tervezett robbantásos talajlazítás hatása a vízbázisra olyan szakkérdéseket vet fel, amely csak igazságügyi szakértő kirendelésével ítélezhető meg. Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítás mellőzésével megsértette a Pp. 177. § (1) bekezdését és a Pp. 206. § (1) bekezdését.

A Legfelsőbb Bíróság szerint jelen perben nem volt helye a felperesi bizonyítási indítványoknak azon az alapon történő mellőzésére, hogy - a felperesek által egyébként nem támadott - szakhatósági állásfoglalásokat nem érintett a bizonyítás iránya, hiszen az állásfoglalásokat a felperesek nem támadták. Az Étv. 36. § (1) bekezdés d) pontja értelmében az építésügyi hatósági engedély megadásának alapvető feltétele az építmény megépítése, rendeltetése, használata, fenntartása által a környezetre gyakorolt káros hatás (lehetséges káros hatás) vizsgálata. A felperesek éppen e hatások vizsgálatának hiányát vetették fel az alperesi és elsőfokú hatósági határozatokkal szemben és éppen e hatások jellegének vizsgálatára tettek indítványt. A környezetre gyakorolt lehetséges káros hatások vizsgálata, illetve az, hogy meghaladják-e a jogszabályokban rögzített külön mértéket, szakkérdéseket vetnek fel, és nem a bíróság által is megítélhető jogértelmezési kérdéseket képeznek.

Az anyagi jogszabálysértések körében a Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy sértette-e a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelmekben megjelölt építési jogszabályokat.

Az alperes határozatában engedélyezte a Tubes-tető 0319 hrsz. építési területen található MH híradóállomás építményeinek két ütemben történő elbontását; a szomszédos 0320 hrsz. területre ráépítés következtében rányúló építmény bontását; a TUBES 3D híradóobjektum korszerűsítését, és a 3D radarállomás megépítését.

Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor az alperes határozatában „összemosott” különböző (bontási-korszerűsítési-építési) tevékenységeknek a jogi szabályozás tekintetében nem tulajdonított jelentőséget. Önmagában az, hogy egy határozatban adtak hatósági engedélyt egy épület és egy építmény bontására és egy új építmény

létesítésére ("korszerűsítésnek" nevezve azt), nem tekinthető törvénysértőnek. Ilyen jellegű jogszabálysértést megalapozó rendelkezést az Étv. nem tartalmaz. Az építési hatóságnak ugyanakkor ilyen „kombinált” hatósági engedély kiadása esetén be kell tartania a valamennyi tevékenységre külön-külön irányadó építési előírásokat.

Az alperes határozatának helyes megítélése ezen túlmenően determinálja az építési területre alkalmazandó jogszabályi előírások betartásának vizsgálatát is. Helyesen hivatkoztak ugyanis arra a felülvizsgálatot kérő felperesek, hogy a területen található építmények lebontását követően, azokat nem lehet korszerűsíteni, és az építési tevékenység engedélyezéséhez teljesíteni kell mindazokat az előírásokat, amelyeket az építési jogszabályok, így az építési törvény, az OTÉK és a helyi építési szabályok (PÉSZ) az új építésre nézve tartalmaznak.

Tévedett a Fővárosi Bíróság továbbá a radarállomásra, mint építményfajtára vonatkozó jogszabályok alkalmazása tekintetében is, amikor azt állapította meg, hogy az R. mellett az OTÉK és a helyi építési szabályzat felperesek által hivatkozott egyes előírásait nem kell figyelembe venni. Maga az R. írja elő ugyanis a 6. § (2) bekezdésben a külön jogszabályok (így az Étv., a PÉSZ és az OTÉK) megfelelő alkalmazását honvédelmi, katonai, továbbá nemzetbiztonsági célú építmények esetében is.

Az engedéllyel érintett, tervezett objektum az úgynevezett sajátos építményfajták körébe tartozik. Ennek az Étv. 2. § 18. pontjába foglalt törvényi definíciója szerint: "Sajátos építményfajták: többnyire épületnek nem minősülő, közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási, bányaműveléssel, környezetvédelemmel kapcsolatos és atomenergia alkalmazására szolgáló, valamint a honvédelmi és katonai, továbbá a nemzetbiztonsági célú, illetve rendeltetésű, sajátos technológiájú építmények (mérnöki létesítmények), amelyek létesítésekor - az építményekre vonatkozó általános érvényű településrendezési és építési követelményrendszeren túlmenően - eltérő, vagy sajátos, csak arra a rendeltetésű építményre jellemző, kiegészítő követelmények megállapítására és kielégítésére van szükség." A törvényi fogalom-meghatározás egyrészt nem zárja ki teljes mértékben, hogy adott esetben építményről vagy épületről is szó legyen, a definícióból az derül ki, hogy építményekről van szó, azaz az építményekre vonatkozó szabályokat - benne az általános érvényű szabályokat - alkalmazni kell. A sajátos építmény lehet egyben épület is ("többnyire" nem épület).

Mindezt azzal erősíti meg az Étv. 1. § (2) bekezdése, hogy előírja: "E törvényt a sajátos építményfajták, valamint a műemlékvédelem

alatt álló építmények és területek tekintetében a rájuk vonatkozó külön törvényekkel, kormányrendeletekkel együtt, a bennük foglalt kiegészítésekkel és eltérésekkel kell alkalmazni."

Az általános érvényű, és döntően az Étv-ben található építésügyi előírások alkalmazásának korlátaira vonatkozó ítéleti okfejtéstől eltérően a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint amennyiben a sajátos építményfajtára törvény vagy kormányrendelet kifejezett eltérő rendelkezést nem tartalmaz, az Étv-t, az OTÉK-ot és a helyi településrendezési eszközöket (építési szabályzat és szabályozási terv) alkalmazni kell.

Az R. egyetlen szabálya sem utal az Étv. általános érvényű rendelkezései alkalmazásának kizárására. A Fővárosi Bíróság által hivatkozott, az alperesi határozat és az ítélet meghozatalakor hatályban volt 6. § (2) bekezdésben rögzített, „a vonatkozó külön jogszabályok” rendelkezéseinek „megfelelő” alkalmazására vonatkozó szabályból tévesen vonta le a Fővárosi Bíróság azt a következtetést, hogy a tervezett objektumra nem irányadók az OTÉK és a PÉSZ szabályai. Maga az alperesi határozat is e jogszabályok rendelkezésein alapul, hiszen ezeket jelöli meg a határozat meghozatalának alapjául.

Az eljárás során és az alperesi határozat törvényességének megítélésekor alkalmazni kellett ezért az Étv. alapvető szabályait, ezek között különösen az építéshatósági engedélyek megadásának alapvető és általános érvényű feltételeit rögzítő 36. § rendelkezéseit. Ezek szerint építésügyi hatósági engedély törvényben, kormányrendeletben vagy miniszteri rendeletben meghatározottak szerint egyrészt akkor adható, ha a tervezett építési tevékenység (azaz nemcsak a tervezett épület) megfelel a 18-22. §-ban rögzített építésjogi követelményeknek és tilalmaknak. Így az építési munka végzése (és az arra való engedély megadása) helyi építési szabályzat és szabályozási terv előírásainak betartásával történhet csak. Másrészt akkor adható engedély, ha a 31. § (1) bekezdésében előírtaknak való megfelelés igazolható, melyek közül a c) pont külön említi a környezetvédelem és természetvédelem sajátos követelményeinek és érdekeinek való megfelelést.

Az Étv. 36. § (1) bekezdés b) pontja értelmében engedély csak akkor adható, ha az építési tevékenységgel (azaz nemcsak épülettel) „érintett telek kialakítása a 23. és 24. §-ban, a településrendezési tervekben, illetőleg a jogszabályokban meghatározottak szerint megtörtént”. Ugyanezen bekezdés cc) pontja a tervezett építmény vagy építészeti-műszaki megoldás megfelelősége kapcsán külön rögzíti az egyes építményekre, területekre védettséget elrendelő jogszabályoknak, szakhatóság közreműködése esetén a közreműködő szakhatóság hozzájárulásában foglalt eseti előírásoknak és az előzetes hatósági eljárásokban előírt követelményeknek való

megfelelést.

A már ismertetett d) pont az építmény megépítése, rendeltetése, használata, fenntartása által a környezetében keletkeztető káros hatás vizsgálatát írja elő.

Az előzőektől eltérően, a 36 § (1) bekezdés e) pontja „az építmény rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságához szükséges” feltételek /így a járulékos építmények (közművek, utak, burkolatok, parkolók stb.), illetőleg közlekedési hálózathoz való csatlakozás, valamint a közmű- és energiaellátás/ biztosítását írja elő, melyek a használatbavételi engedély megkéréséig biztosíthatók. E rendelkezés azonban nem tévesztendő össze a korábban ismertetett általános előírásokkal, melyeknek az engedélyezés előtt kell megtörténniük, illetve az engedélyezés előtt vizsgálandók.

Lényeges szabály még, hogy az i) pont szerint feltétel, hogy az építésügyi hatósági engedélykérelem jogszabályban előírt mellékletei rendelkezésre állnak, és tartalmuk megfelel az a)-h) pontok előírásainak. Az engedélykérelem jogszabályban /R. 7. § (2) bekezdés c) pont/ előírt egyik melléklete a tervezőnek az építészeti-műszaki terv és a helyi településrendezési tervek összhangjáról szóló nyilatkozata. Ennek léte tehát törvényben rögzített és kormányrendeletben részletezett alapvető feltétele az építési munkát engedélyező hatósági határozatnak és beszerzése nem tehető az eljáró hatóság belátásától függővé.

Az építési tevékenység az érintett telek szabályos (és értelemszerűen jogerős határozattal való) kialakítása így nem az Étv. értelmező rendelkezéseiben adott fogalommagyarázat, hanem az Étv. 23-24. §-a alapján ítélt meg. Ezért a perben nem annak az igazolása lett vagy lehetett volna alapkérdés, hogy a perbeli ingatlan beépült-e vagy nem, hanem, hogy a tervezett (és engedélyezett) építési tevékenységre alkalmas módon, a vonatkozó szabályozási tervnek megfelelően ki lett-e alakítva.

Téves ezért az az álláspont, mely szerint az útkapcsolatnak elegendő a használatba vételi engedélykor rendelkezésre állnia. A telek jogi kialakításának meg kell történnie az építési tevékenység engedélyezése előtt, az Étv. és a PÉSZ szabályainak megfelelően. Az Étv. 36. § (1) bekezdés eb) pontja szerint a közlekedési hálózathoz való csatlakozás, vagyis az út fizikai kiépítése az, ami elegendő, ha a használatbavétel megtörténik, mivel az a használatba vétel és nem a megépítés engedélyezésének feltétele.

Mivel az általános építésjogi követelmények és a telekalakításra vonatkozó szabályok szerint beépítésre szánt területen épület csak építési telken helyezhető el /Étv. 19. § (1) bekezdés/, valamint telket csak úgy szabad alakítani, hogy az a terület rendeltetésének megfelelő használatra alkalmas legyen, továbbá annak alakja,

terjedelme, beépítettsége és megközelíthetősége a jogszabályoknak és a szabályozási tervnek megfelelően /Étv. 23. § (1) bekezdés/, a perben jelentősége lett volna annak, hogy a tervezett objektum milyen részben építmény és milyen részben (arányban) épület is. Az Étv. fogalom-meghatározása (az ismertetettek szerint) ugyanis nem zárja ki, hogy a sajátos, esetünkben honvédelmi és katonai célú építmény részben épület is legyen. Ezért éppen az építmény jellegének pontos megállapítása lett volna az egyik legfontosabb kérdés.

Az általános szabályok alkalmazása körébe tartozik a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv alkalmazása is. Az Étv. 36. §-ban meghivatkozott 18. § szerint: „Építési munkát végezni az e törvényben foglaltak, valamint az egyéb jogszabályok megtartásán túl, csak a helyi építési szabályzat, szabályozási terv előírásainak megfelelően szabad.” Ehhez képest sem eltérő, sem kiegészítő szabályt nem tartalmaz az R. Így az építési tevékenységgel érintett telek kialakításán túlmenően lényeges kérdés volt, hogy szükség van-e (volt-e) az adott területen jogerős elvi építési engedélyre. A PÉSZ 26. § (7) bekezdésének a bíróság általi, az R. 6. § (2) bekezdésén alapuló mellőzése oda vezetett, hogy a jogerős ítélet nem a PÉSZ-ben az elvi engedélyre előírt konkrét jogszabályi feltételek vizsgálata eredményeként, az ott írt feltételek tételes vizsgálata alapján állapította meg, hogy jogszerűen mellőzte-e az alperes az elvi engedély megkérését, hanem az R. 6. § (2) bekezdésének téves és kiterjesztő értelmezése folytán.

Az anyagi jogszabálysértések másik csoportja a környezetvédelmi, természetvédelmi jogszabályok megsértése körében volt megállapítható, melyekkel kapcsolatban hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy az általános engedélyezési feltételek - az ismertetett módon - maguk is előírják az adott területre védettséget elrendelő jogszabályoknak való megfelelés vizsgálatát.

A Fővárosi Bíróság helyesen állapította meg, hogy az építkezési terület, a Tubes tető 0319 hrsz. ingatlan nem szerepel sem a különleges, sem a kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területek jegyzékében. Tévedett ugyanakkor, amikor nem vette figyelembe azt, hogy a szomszédos 0320 hrsz. ingatlan - amelyet egyébként az alperes határozata a ráépítés-bontás tekintetében kifejezetten is érint - NATURA 2000-es területnek minősül.

A Natura kormányrendelet 14. §-a felsorolja azokat az uniós jogi aktusokat, amelyeknek való megfelelést szolgálja. Ezek között szerepel a természetes élőhelyek és a vadon élő növény- és állatvilág megőrzéséről szóló 92/43/EGK tanácsi irányelv (élőhely-védelmi irányelv). Ennek az irányelvnek a kormányrendelet 10. § (1) bekezdésében implementált 6. cikke megfelelő vizsgálat

lefolytatását írja elő minden olyan terv vagy program hatásainak tisztázása érdekében, amely nem kapcsolódik közvetlenül a természeti terület kezeléséhez, de valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A kormányrendelet 10. § (1) bekezdése szerint minden „olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, azonban valamely Natura 2000 területre akár önmagában, akár más terv vagy beruházás részeként az ott megtalálható élővilágra vonatkozó adatok alapján várhatóan jelentős hatással lehet, a terv kidolgozójának, illetőleg a beruházást engedélyező hatóságnak vizsgálnia kell a tervnek vagy beruházásnak a Natura 2000 területen előforduló, a terület jelölésének alapjául szolgáló, az 1-4. számú mellékletben meghatározott fajokra és élőhely-típusokra gyakorolt hatását.” Az Európai Bíróság irányelvhez kapcsolódó gyakorlata szerint a megfelelő vizsgálatot el kell végezni akkor is, ha az objektív tényezők alapján nem zárható ki, hogy az adott terv vagy program jelentős mértékben hat az érintett területekre.

A Fővárosi Bíróság a kormányrendelet hatályát megállapító 3. §-ának tévesen tulajdonított olyan értelmezést, mely szerint a rendelet csak a védett területekre, azaz az ott tervezett beruházásokra alkalmazható. Az ismertetett 10. § (1) bekezdés egyértelműen a védett területre gyakorolt "várható jelentős hatás" követelményét támasztja, így a jogszabály a rendelkezései alkalmazásához nem követeli meg, hogy maga a beruházás a védett területen valósuljon meg, az alkalmazás feltétele a várható hatás. Másként megfogalmazva: a 10. § rendelkezéseinek tárgyi hatálya kiterjed a 3. §-ban megjelölt területekre - akár nem védett területen tervezett beruházásból eredő - hatásokra is.

A közösségi joggyakorlat szerint a nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy ilyen veszély fennáll-e. A mérlegelés során tekintettel kell lenni arra is, hogy a természetvédelmi hatóság vizsgálta-e a Kormányrendelet 10. § (3) bekezdésének megfelelően egyéb ésszerű megoldás lehetőségét is. A Fővárosi Bíróság elmulasztotta ezeknek a szempontoknak az érdemi vizsgálatát, amikor elfogadta az alperes hivatkozását a kiemelt fontosságú közérdekre.

Megalapozottnak találta a Legfelsőbb Bíróság a vízbázis védelmével és a sugárzás veszélyével kapcsolatos felperesi hivatkozásokat is, arra tekintettel, hogy a Fővárosi Bíróság a felperesek bizonyítási indítványait, amelyeket a felmerült szakkérdések elbírálása érdekében terjesztettek elő, elutasította.

Az eljárás Fővárosi Bíróság álláspontjától eltérően jelentősége van annak, hogy a vízbázis-védelmi kormányrendelet 5. számú melléklete a perbeli ingatlant érintő korlátozások tekintetében többek között

ásványolaj és ásványolaj termékek tárolására vonatkozó tilalmat ír elő új létesítmény esetében. Mivel a vízbázis-védelmi kormányrendelet szabályozásának tárgya a vízbázisok és ivóvízellátást szolgáló létesítmények védelme, ezeket szabályozza, rendelkezéseit is ennek alapján kell értelmezni. Az, hogy külön katonai radarállomásra vagy honvédelmi létesítményre nézve szabályt nem tartalmaz, nem jelenti azt, hogy a hidrogeológiai „A” védőövezetre vonatkozó, az ásványolaj termékekre fennálló tilalom ne lenne alkalmazható. Ellenkezőleg: ez a tilalom (korlátozás) kivételes szabály hiányában minden ilyen jellegű területre vonatkozik, tekintet nélkül arra, hogy a tárolás milyen okból történik.

Ezen, a vízbázis szennyezéséhez tartozó szemponton túlmenően lényeges kérdés az engedélyezett építési munka részét képező robbantásos talajlazításnak a vízbázisra gyakorolt környezeti hatása, hiszen az alapvetően érinti a vízbázisból az ivóvizet nyerő, és az egészséges ivóvízellátás biztosítására kötelező törvényi feladatkörrel rendelkező XXIX. rendű felperest, valamint az ebből a szolgáltatásból részesülő felpereseket, mint pécsi lakosokat.

Megjegyzni azt is a Legfelsőbb Bíróság, hogy a hatásvizsgálati kormányrendelet 3. melléklet 105. pontja (a felügyelőség döntésétől függően) környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységek között említi a Magyar Honvédség állandó laktanyai elhelyezését, védett természeti területen méretmegkötés nélkül. E rendelkezés vizsgálata, továbbá összevetése a tervezett létesítmény jellegével lényeges, a perbeli építmény engedélyezésével összefüggő kérdés lett volna.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával a rendelkező rész szerint határozott. Az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását a részítélet részbeni hatályon kívül helyezése mellett mellőzte, mivel a Legfelsőbb Bíróság az ítélet felülvizsgálata körében valamennyi felperes kereseti kérelmének eleget tett, másrészt a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezése következtében az eljárásban nem maradt felülvizsgálható közigazgatási határozat. A jogerős ítélet felülvizsgálata során a Legfelsőbb Bíróság olyan eljárási és anyagi jogszabálysértéseket állapított meg az építéshatósági eljárásban, melyek egy megismételt elsőfokú bírósági eljárásban sem orvosolhatók, ezért az alperes határozatát - az elsőfokú közigazgatási határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte és az elsőfokú közigazgatási szervet kötelezte új eljárásra.

A megállapított jogszabálysértések miatt az V. rendű felperes által felhozott, a Pp. 3. §-ában rögzített alapelvvel és a bizonyításra vonatkozó egyes szabályok megsértésével kapcsolatos eljárási

jogszabálysértések vizsgálata feleslegessé vált.

A megismételt eljárásban az építéshatósági eljárást a Legfelsőbb Bíróság ítéleti indokolásában kifejtett iránymutatásnak megfelelően kell lefolytatni.

A tervezett létesítmény engedélyezésére irányuló új eljárás során az eljáró hatóságnak a kérelmezett építési tevékenység jellegéhez igazodó módon figyelembe kell vennie, és alkalmaznia kell az általános építésügyi előírásokat és az azokban hivatkozott környezetvédelmi, és egyéb védettséget elrendelő jogszabályok előírásait. Mivel a kérelem benyújtása során lényeges jogszabályi feltétel, a helyi építési jogszabályok kötelező érvényű általános és speciális előírásaival meglévő összhangra vonatkozó tervezői nyilatkozat hiányzott, az első fokú hatóságnak mérlegelnie kell, hogy a rendelkezésre álló kérelem egyáltalán alkalmas-e az eljárás megindítására. A helyi szabályok alkalmazása során a telek kialakítása és az elvi engedélyezési eljárás szükségessége szintén vizsgálendő kérdés. Az engedélyezésre váró építési tevékenység nemcsak a kész létesítménnyel, hanem annak megépítésével is hatást gyakorol a környezetre. E hatások, különösen a vízbázisra és a Natura 2000-es területre gyakorolt hatások vizsgálata nemcsak a bíróságnak, hanem az építésügyi hatóságnak is feladata, azaz vizsgálni kell, hogy a tervezett építmény megépítése, rendeltetése, használata, fenntartása nem okoz-e a környezetében olyan káros hatást, amely a terület rendeltetésének megfelelő és jogszabályban meghatározott mértéket meghaladná, továbbá a Natura kormányrendelet 10. § /3/ bekezdésének megfelelően a helyszín kiválasztása során egyéb ésszerű megoldás lehetőségét is.

A Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó 78. §-a alapján a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest, valamint az alperesi beavatkozót kötelezte a Legfelsőbb Bíróság - a 32/2003. /VIII. 22./ IM rendelet 3. § /3/ és /5/ bekezdésére is figyelemmel - a felmerült elsőfokú és felülvizsgálati eljárási perköltség megfizetésére.

Az alperes és az alperesi beavatkozó személyes illetékmentessége folytán a kereseti és felülvizsgálati eljárás illetékét, a 6/1986. /VI. 26./ IM rendelet 14. §-a alapján, az állam viseli.

Budapest, 2010. március 17.

*Dr. Kozma György sk. a tanács elnöke, Dr. Patyi András sk. előadó
bíró, Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. bíró, Dr. Buzinkay Zoltán
sk. bíró, Dr. Darák Péter sk. bíró*

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő